

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SIGNIS RELATIONUM NOMINALIUM
IN LINGUA FENNICA.

CUJUS PARTEM PRIMAM,
CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNSIS

In Auditorio Theolog. die XIII Decembr. MDCCCXV.
h. a. m. f.

P. P.

MAG. GUSTAVUS RENVALL,
Pædag. & Didact. Adjunct. nec non Lector Seminarii Pædag.

ET

BENJAMIN FROSTERUS,
Ostrobothniensis.

ABOË, Typis FRENCHELLIANIS.

4

DISSERTATIO ACADEMICA

Cons. Anne. Bachel. Philos. Avoué de

In Auditorio Theologico die XIII Decembris MDCCCXV

MA. GUSTAVUS REYNALL

Dr. J. B. Dillman, Adjunct, was non-Lector Seminar in Biology.

BRITISH MUSEUM

О. Г. Голубович

ABO-E, Typis Tenebrarum

Communis hominum consuetudo, qua eandem asse-
ctantes metam, in vias abire solent valde diversas, in
nulla fere re facilius, quam in genio Linguarum variarum
comparando observatur. Quæ namque linguæ omnes
quidem eo tendunt, ut cogitata hominum sonis articula-
tis exprimant, ideoque in Grammatica Universali, i. e.
in Logicis sermonis humani regulis consentiunt: in spe-
ciali autem cujusque indole grammatica, in numero &
usu flexionum cuique propriarum, in vocabula compo-
nendi & construendi regulis, immo in partibus orationis
etymologicis vel pluribus vel paucioribus usitatis &c.
inter se tam mire variant, ut ex unius linguæ genio ad
usum & indolem alius perperam omnino concludatur.
Leges autem hinc oriundæ multiplices, cuique linguæ
singulares, summe sunt necessariae, quæ in praxi probe
serventur, & in alia atque alia lingua aliter adhibeantur.
Quas qui ignorat aut negligit, evitare vix potest, quin
unam linguam ad indolem alius peculiarem male torqueat,
& genium illius purum ita insipienter corrumpat 1).

A

Exem.

-
- 1) Quod plurimis quidem accidisse linguis testatur Historia.
Notissimum namque est, linguam e. c. Latinam, successu
temporum, a nativa haud parum discesse indole, &
Græcam in multis sensim induisse formam. Sveci item,

Exemplum autem horum asertorum evidentissimum nobis præstat singularis ille modus, quo Relationes Nominum varias, i. e. rationes, quas Nomina Propositionis (ut loqui amant Logici) cujusdam ad cetera ejusdem vocabula in diversa quacunq[ue] sensus inflexione exhibenda habeant, variæ linguæ exprimunt. Quæ quidem relationes Nominales tribus præcipue modis designari solent, vel a) ope Casuum, qui diversæ sunt Nominum terminationes, ut sæpe Græci, Latini, Russi, vel b) ope Præpositionum, quæ Nominibus præmittuntur (raro postponuntur) aut sejunctæ, ut mos est Gallis, Svecis, Germanis, Latinis, Græcis &c. aut conjunctæ præfiguntur, quales Hebræorum præfixa כ, ל, מ, Rusforum м, к, Gallorum, d' &c. vel c) Periphrastice, adjecto alio

Latinos, Germanos & maxime Gallos imitando, idioma suum hodiernum ab antiquiori toto coelo discrepans reddiderunt. Haud aliter lingua Fennorum ad formam Svecanæ, neglecta vernaculæ nativæ indole, in loquendo & scribendo a multis redigi solet. Quæ vero exterorum servilis, sæpe temeraria imitatio, (liberam & salvo idiomatis domestici genio, adhibendam imitationem haud abnuimus) gentis cujuscunque & linguæ & ingenio quid afferat detrimenti, necesse haud est heic examinemus. Bene quidem C. G. af LEOPOLD: "Jag är för min del öfvertygad, att hvart och ett språk har lika som sin egen särskilta art, så äfven sin egen olika väg till fullkomligheten, och sina bestämda egenskaper för ett visst olika slag deraf. — Men detta systemål (fullkomligheten i ett språk) hinnes icke genom slafvisk härmaning af ett främmande. Det kan nås blott genom uppmärksamhet på sitt eget Språks särskilta lynne och fördelar, och genom en manligt fri utbildning deraf" vide *Samlade Skrifter*, 1 del. pag. 193 edit. prim. a. 1800.

Nomine (Participio l. Gerundio), Præpositionis l. Casus locum supplente, relatio circumscribitur. Hujus generis sunt e. c. phrales Latinæ: *ope litterarum* pro *litteris* l. *per litteras*, *loco hominis* pro *pro homine*, *hominis causa* pro *propter hominem*, *exempli gratia* pro *ob exemplum*, *virtutis ergo* pro *propter virtutem*, *vi legis* pro *lege* l. *per legem*, *respectu temporis* pro *pro tempore*, *manente die* pro *die* l. *sub die*, *excepto homine* pro *præter hominem*: in quibus Nomina & Participia (*ope*, *loco*, *causa*, *gratia*, *ergo*, *vi*, *respectu*, *manente*, *excepto*) Præpositionum l. Casuum vices tenere v. l. inde videmus, quod eandem fere sententiam, illis (Nominibus) neglectis, his (Præpositionibus l. Casibus) vero adhibitis expressam invenimus: item *ex pers culpæ* pro *sine culpa*, *pedum beneficio* pro *pedibus*, *vicinus mihi* pro *prope me*, *e regione cui esse* pro *ante aliquem*, *superior cui fortunâ* pro *supra quem*, *inferior quo laude* pro *infra quem* e. s. p. Idem usus Nominum (vel Participiorum) periphrasticus, ad relationes Nominum aliorum designandas, ex penuria Casuum l. Præpositionum, sive variationis tantum causa adhibitus, in quacunque fere lingua est notissimus. Sic Galli dicunt: *à côté du roi*, *ad latus regis* pro *juxta regem*: *à cause de nous*, *nostri causa* pro *propter nos*: *à l'entour du palais*, *in circuitu palatii* pro *circa palatium*: *en vertu* l. *à force d'argent*, *vi pecuniæ* pro *per pecuniam* l. *pecuniâ*, *touchant cette affaire*, *tangens* l. *tangendo* *banc rem* pro *ob banc rem* l. *quod ad banc rem*: *suivant cette opinion*, *sequendo banc opinionem* pro *secundum* (*selon*): *durant* l. *pendant la vie*, *durante* l. *pendente vita* pro *vitâ* l. *in*. *sub vita* & s. p. Ejusdem fere indolis sunt Svecanæ, *med tillhjälp af* — *i stället för* — *i stöd af* — *med afseende på* — *i anseende till* — *undantagande* — *varande* &c. & Germana: *an Statt des* — *im Beiseyn des* — *vermöge des* — *Kraft des* — *während* — *ausgenommen* &c. quæ quidem,

loco Præpositionum adhibita, nec origine tenuis, nec ex rigore grammatico ad hanc Orationis partem (Præpositio-
num), sed potius inter Nômina (& Participia), vel lo-
quendi formulas contractas aut ellipticas, circumloquen-
do usitatas sunt referenda. Hebræorum de cetero & ali-
orum Orientalium linguæ, Caluum & Præpositionum pe-
nuria valde laborantes, innumera fere hujusmodi peri-
phræcos exempla nobis præbent, quæ vero longinquo-
ra, cum propiora & quidem domestica adsint, opus
haud est adferamus 2).

Patet

-
- 2) Ultimum hunc relationum exprimendarum modum, a
Grammaticis negligentius explicatum, accuratius heic ex-
posuimus, ut pateat, nos eorum haud assentiri methodo,
qui Præpositiones cum signis relationum Nominalium qui-
buscunque confundentes, etymologicamve Grammatices
partem plus iusto negligentes, ambitum Præpositionum
ita dilatant, ut omnia vocabula, ad relationes Nominum
designandas adhiberi solita, Præpositiones appellare ament,
cujuscunque de cetero sint indolis, vel Nomina vel Parti-
cipia, e. c. qui Latin: *causa*, *gratia*, & Gallor. *suivant*,
durant, à côté inter Præpositiones referunt. Nos enim,
ei studentes rei, ut naturam & formam vocum etymolo-
gicam ab usu earum syntactico probe discerneremus, &
utrumque per se exponeremus, arctiorem adoptare malui-
mus vocabuli Præpositionis significationem, & hoc nomi-
ne eas tantum voces insignire, quæ Nominum expertes
vi & forma, non nisi ad relationes Nominales denotan-
das adhiberi solent, quales e. c. Gallor. *à*, *de*, *sans*,
par, German. *von*, *durch*, *zu*, *nach*, Svecor. *af*, *i*, *uti*,
ifrån, *till*, *åt*, Latin. *a*, *ab*, *e*, *ex*, *per*, *cum*, *in*, *ad*
& s. p. — De cetero facile colligitur, relationes Nomi-
num, necessario designandas, essentialem sermonis hu-

Patet vero ex allatis ratio, qua alia lingua plures habens Præpositiones, Casus autem pauciores vel nullos, alia Casibus abundans, Præpositionibus manca, alia denique & illorum & harum penuria pressa, periphrasium autem usu frequentissima, omnes tamen in eodem fini asse-

mani, quacunque utaris lingua, constituere partem, relationum vero designandarum modos (sive ope Præpositionum fiat, sive Casuum, sive Periphrasium) esse arbitrarios, & ex nutu fere nationis cujusvis pendere primitivo. Bene J. S. VATER: "Casus sind von Præpositionen nur durch die Art der Bezeichnung unterschieden. Ihrer Bedeutung überhaupt zufolge haben sie ganz einerlei Zweck: Verhältnisse der Bestimmungs-substantive anzuzeigen". *Lehrbuch der Allgem. Grammatik*, Halle 1805 pag. 125; & alibi: "Die Betrachtung der Sprachen lehrt, daß - - einer Sprache mehr, einer andern weniger Casus oder Endformen der Nomina eigen sind, als einer dritten; und daß Ein Verhältniß in mehrern Sprachen auf eine heterogene Weise bezeichnet ist; oft hier durch eine Endform, dort durch eine Præposition; anderwärts auf eine noch andre Weise. Denn die Bezeichnungsart war willkürlich. Aber es bleibt deshalb doch immer Ein und ebendasselbe Verhältniß: Ein Begriff; und auf den zum Grunde liegenden Begriff muß hier ganz besonders gesehen werden". *Hebr. Sprachlehre*, Leipz. 1797 §. 229 pag. 162. De his præcipuis, & aliis minus usitatis modis, quibus relationes Nominum variæ variis in linguis designari solent, propius consulantur (præter Grammaticas cujusque linguæ speciales, *ακριβεια* diligentiori compositas) Grammaticæ Universales, recentiores, a SILV. de SACY, VATER, BERNHARDI, nec non Svecanæ, a BORELIO (opus Sacyanum), SILVERSTOLPE, MOBERG editæ.

asfectando, (relationes loquor Nominum designandas) aliæ aliis congruant. Paret autem simul, varios hosce loquendi modos (Casus, Præpositiones, Periphrases) eundem etsi finem assequendum spectantes, singulares peculiareve habere leges, cuique proprias, variamque igitur reddere cujusque linguæ faciem vel indolem grammaticam, diligentissime observandam.

Hæc autem præmittenda putavimus, viam præmittenti nobis, in indolem & usum Signorum, quorum ope Fenni relationes Nominum denotare soleant, i. e. in naturam Casuum & Præpositionum Linguæ Fennicæ inquisitionis: qui igitur specialis est opusculi nostri qualiscunque finis.

I. De Casibus Linguæ Fennicæ.

Neminem Fennorum latet, plurimas Nominum relationes, quæ in linguis exteris vel ope Præpositionum (Gallica, Hebraica, Svecana, Anglica) vel ope Casuum & Præpositionum alterne (Latina, Græca, Germanica, Russica) designantur, in idiomate Nostratum ipsis Nominum Casibus denotari solere. Qui quidem Fennorum Casus, permulti quidem, sed fixi & bene distincti, etsi, qua numerum & usum a Grammaticis nostris 3), VHAEL &

3) Catalogus Grammaticorum & Lexicographorum Linguæ Fennicæ cum, quantum nobis innotuit, nullibi habeatur, omnes simul recensens, perbrevis hæc apponatur. Sunt autem Grammatici & Grammatica opera;

& HILDEEN jam fere sint expositi, eosdem tamen, præcipuos in lingua nostra relationum Nominalium characteres, heic apponere liceat, ut numerus, ordo & denominatio-

1. *Institutio Linguae Fennicae*, auct. ÆSCHILL. PETRÆO, Aboæ 1649.

2. *Hodegus Fennicus*, auct. MATTH. MARTINIO, Holmiæ 1629.

3. *Grammatica Fennica*, auct. BARTH. VHAEL, Aboæ 1733.

Quibus addantur opera specialia a) typis impressa:

4. *Descriptio Sueciæ, Goth. & Fennicæ*, auct. MICH. GYLLENSTOLPE (*Vexionio*), Aboæ 1650.

5. *Disfert. de Convenientia Linguae Fennicae & Hebraeæ*, Præfide LUND, Resp. ER. CAJANO, Aboæ 1697.

6. *Oratio Inaugur. de Convenient. Linguae Fennicae cum Hebr. & Graeca*, auct. DAN. JUSLENIO, habita Aboæ 1712 (vide NETTELBLAD *Schwedische Biblioth.* 1 Stück).

7. *Observatt. de Calibus Linguae Fennicae*, auct. DAN. JUSLENIO, plagula una, rarissima, in *Biblioth. Acad. servata* (vide *Historiam* hujus opusculi pag. 9 *Disfert. infra* No 13 citandæ).

8. *Disfert. de Conven. Linguae Fenn. & Hebr.* Præf. C. G. WEMAN, Aboæ 1767.

9. *Disfert. Observatt. in Versionem S. Biblior. Fennicam*, Præf. DAN. HIRN, Aboæ 1774.

10. *Om G-menskap. emell. Finska och Grekiska Språken*, auct. NIC. IDMAN, Aboæ 1776.

11. *Disfert. de Declinat. Nominum, in prim. Fennicor.* pars 1. Præf. Es. HILDEEN, Aboæ 1797.

12. *Observatt. variae de genio Ling. Fennicae in Åbo Tidn. a. 1800 No 29* auct. FR. M. FRANZÉN).

13. *Disfert. de Præcip. Dialectis Ling. Fennicae*, part. 1. Præf. H. G. FORTHAN, Aboæ 1801.

nationes eorum appareant novæ, Vhaelianis (intra parentheses includendis) ex sententia nostra jure substituendæ, maxi-

14. Disert. nostra *de Orthoëpia & Orthographia Ling. Fennicæ*, partt. III. Aboæ 1810 & 1811.

b) Manuscripta, in Biblioth. Acad. Aboëns. servata:

15. Observat. variæ, auct. H. G. PORTHAN, in interfoliis Grammat. Vhaelianæ occurrentes.

16. *Oförgräpeligä påminnelser vid Finska Orthographien*, inter manuscr. titulo: *Philologica Fennica* N:o 50 obvia; ejus auctorem, Præposit. Ostrobottn. MATHESIUM, ex annot. Celeb. PORTHAN appositis rescivimus.

Lexicographorum autem opera:

1. *Lexicon Latino-Scondicum*, quo quattuor . . . idiomata . . . sc. Latin. Svecic. German. & Venedicum seu Finnicum . . . proponuntur, auct. ERICO SCHRODERO Upsal. Holmiæ 1632 (vide Indicem Lexicographorum in Præfat. Lexic. Lat. Svec. Acad. Upsal.

2. *Variar. Rerum Vocabula Latina cum Svec. & Finnica interpretat.* editio auctior, Holmiæ 1644. (Annum editionis prioris ignoramus, æque ac Auctorem opusculi).

3. *Nomenclatura Rerum Lat. Svec. Finnica*, Aboæ 1683 (auct. HENR. FLORINO).

4. *Vocabularium Lat. Svec. Germ. Finnicum*, edit. auctior, Holmiæ 1733 (auct. FLORINO).

5. *Tentamen Lexici Fennici* (Fennic. Latin. Svecan.) auct. DAN. JUSLENIO, Aboæ 1745.

Quibus accedunt opera Manuscripta, in Biblioth. Acad. servata:

6. *Liber Phræsum*, continens sub titulis Svecicis Finnicisque plerasque linguæ Latinæ loquendi formulas . . . studio & opera . . . (?) a, 1667 exscriptus a GABR. LAGO.

maxime vero, ut terminationes, cuique Casui propriæ; de quibus in sequentibus præcipuus erit sermo, Lectori familiares reddantur. Sunt vero:

I. NOMINATIVUS, Singularis: talo, mieras, Pluralis: talot, mieraat.

Dialectorum varietates 4): Plural. mieraahat, mieraat.

B

2. Quant.

* 7. *Lexicon Sueco-Fennico-Lapponicum*, incerti auctoris & temporis.

8. *Voces Fennicæ a lingua Hebræa derivatæ*, pagg. 345, 4:o, item ignoti auctoris & sæculi.

9. *Dictionary Sueco-Finnic*, *samlad af* AND. CAJANUS *Præpos. & Pastor Paldamoënsis, sec. XVII, och af Prof. ER. FALANDER, aliisque nostri ævi Bohniensibus.*

10. *Vocabula Fennica*, in *Lexico Juslenji*, chartis puris interstincto, a PORTHAN collecta.

11. *Thesaurus Lingue Fennicæ*, auct. CHRIST. GANANDRO, IX Voll. 4:o — nec non

12. *Svenskt och Finskt Lexicon*, *författadt af* HENR. ALAAN, manuscriptum, 4:o pagg. 2259: quod hodie possidet Typograph. Acad. Mag. FRENCKELL.

Historiæ & illorum & horum operum qui est curiosus, adeat Præfationem Lexici Jusleniani supra N:o 5 citati, & Dissertationes Nr:is 13 & 14, nec non RÜHS *Finland och dess Invånare* pag. 78, 2 Del.

4) Nemo ignorat, linguam Fennorum (æque ac quamcumque aliam) in provinciis terræ variis, varietatibus Dialectorum obnoxiam esse haud paucis: quas autem diligentius examinare heic non vacat. A re tamen alienum haud erit, observasse, linguam Nostratium per Careliam Savolaxiam & ditionem Cajaneburgensem (quarum dia-

2. **QUANTITIVUS** (*Accusativus* apud **VHAEL**), Singul. taloa, wierasta, Plural. taloja, wieraita
Dialect. variet. Singul. taloo, wierast' Plural. taloi, wierahita, wierait'.
3. **POSSESSIVUS** (*Genitivus*, **VHAEL**), Sing. talon, wieraan, Plur. taloin, wieraasten.
Dial. Sing. wierahan, wieran, Plur. talojen, taloitten, wierahitten, wieraitten, wierajen, wierain.

4. Al-

lectus in Carminibus Fennorum, Runot dictis, prævalere solet) sono duriore, e gutture efflato, & ore apertiore pronuntiarj, vocabula ibidem longiora adamari, syllabas flexionum finales plenius efferri, spiritum h inter vocales immitteri &c. Quod autem Superiorum idioma, quo magis ad loca terræ inferiora seu maritima pergas, sensim corripitur, varieque breviatur, ut dialectum hominum, per oras Aboënses habitantium, (quæ in libro hymnorum *Wirsi-Kirja* plerumque valet) plane truncatam, ore adtinctiori emissam, flexionum formas finales omisas, moram vocalium in flexionibus neglectam, linguamque omnino ad formam Svecanæ redactam & misere corruptam, reperias.

Nos igitur mediam inter agrestem Superiorum & fvetizantem Inferiorum (Aboënsium) dialectum, in Satacundia superiori, Tavastia Septentrionali & Oistrobotnia obviam (in Bibliis Fennorum Sacris quadantenus servatam) purissimam censemus, usuique communiore commendamus. Cfr. Dislerdt. *de præc. Dialect. Ling. Fennicæ*, nec non *de Orthoëp. & Orthogr. Ling. Fennicæ* (pag. 26 sq.) — supra pag. 8 citatas.

4. ALLATIVUS INTERIOR (*Penetrativus*), Sing. taloon, wieraaseen, Plur. talotin, wieraifiin.
Dial. Sing. talohen, wieraahaseen, wieraasen, wieraan, Plur. taloihin, taloin, wieraahisiin, wieraaihin.
5. ALLATIVUS EXTERIOR (*Dativus*), Sing. talosse, wieraasse, Plur. taloisse, wieraaisse.
Dial. Sing. talossen, taloss', wieraahassen, wieraasse, wieraass' Plur. taloissen, taloiss', wieraahissen, wieraais's'.
6. ABLATIVUS INTERIOR (*Ablativus*), Sing. talosta, wieraasta, Plur. taloista, wieraaista.
Dial. Sing. talost', wieraahasta, wierasta, wierast', Plur. taloist', wieraahista, wieraist'.
7. ABLATIVUS EXTERIOR (*Privativus*), Sing. talolta, wieraalta, Plur. taloilta, wieraailta.
Dial. Sing. talolt', wieraahalta, wieralta, wieralt', Plur. taloil'd', wieraahilta, wierail'd'.
8. LOCATIVUS INTERIOR (*Locativus*), Sing. talosa, wieraasa, Plur. taloisa, wieraaisa.
Dial. Sing. talos'sa talos', wieraahas'sa, wieraas'sa, wierasa, wieras', Plur. talois'sa, talois', wieraahis'sa, wieraais'sa, wieraais'.
9. LOCATIVUS EXTERIOR (*Mediativus*), Sing. talossa, wieraassa, Plur. taloissa, wieraaiissa.
Dial. Sing. taloss', wieraahassa, wierass', Plur. taloiss', wieraahissa, wieraiss'.
10. QUALITIVUS (*Nuncupativus*), Sing. talona, wieraana, Plur. taloina, wieraaina.
Dial. Sing. taloin', wieraahana, wierasna, wieras'sa, wierana, wieran', Plur. taloin', wieraahina, wierain'.
11. QUALIFICATIVUS (*Mutativus* I. *Factivus*), Sing. talossfi, wieraassfi, Plur. taloissfi, wieraais'sfi.

Dial. Sing. talok's', wierahak'ssi, wierak'ssi, wierak's', Plur. talok's', wierahak'ssi, wierak's' 5).

12. DEFECTIVUS (*Negativus*), Sing. talotta, wieraatta, Plur. taloitta, wieraatta.

Dial. Sing. talota, talot', wierahatta, wieraatta, wierata, wierat', Plur. taloita, taloit', wierahitta, wieraita, wierait'.

13.

5) Orthographiam Fennicam, a nobis in Disertatione Academica de Orthoëpia & Orthographia Lingue Fennicæ, Aboæ 1810 & 1811, examinatam & constitutam, (ab Orthographia in scriptis Fennicis plerumque obvia haud in paucis differentem), vel in hocce opusculo servavimus. Quæ quidem nostra Orthographia, ad genuinam Fennorum pronuntiationem, & optimas quas indagare valuimus scribendi regulas diligentissime accommodata, Lectoribus nostris, disputationes & argumentationes nostras, in Disertatione nominata allatas & in utramque partem excussas, facile repetentibus, nullam, ut speramus, pariet legendi molestiam. Eam tantum heic referamus observationem, literas t, f, p, maxime vero nt, nt, mp a Fennis multo mitius seu laxius quam a Svecis, attamen asperius quam Svecorum d, g, b, ng, nd, mb pronuntiari solere. — Neque nos primi sumus nec soli, quibus hæcce reformata placet Orthographia Fennica: eandem fere, jam ante quadraginta abhinc annos, commendat Auctor operis manuscripti, supra citati, cui titulus: *Öförgripeliga päminnelser vid Finska Orthographien*, quod oculis usurpare nuperrime nobis contigit. Qui idem vir sagacissimus (l. c.) litteras dh, (vel litteram Runicam Thor) pro h, th l. j a Fennis adhibendas putat e. c. medhå pro mehå l. metså, mejhå, fadhon pro fahon fathon l. fazon & f. p.

13. SUFFIXIVUS (a VHAEL negl ctus), Sing. talone: wieraane:
Plur. taloine: wieraine:
Dial. aliæ Formam Singularis plane negligunt, in
Plurali vero quædam habent wierahine:
14. ADVERBIALIS (*Descriptivus*) Sing. & Plur. taloin, wie-
raasti 6).
Dial. wierahasti, wierasti.

In

6) Casibus hisce Fennorum quattuordecim (quos quidem veros esse Casus quisque ex allatis videbit, minime vero fictitios, ex Præpositionibus male conflatos, quales eosdem perperam judicat RÜHS in *Finland och dess Invånare*. 2 del. pag. 79 & 80: qualesque Casus Laponum injulte censere videtur VATER l. c. pag. 51), unus haud immerito ulterior addendus sit Casus, exiens in *je* (aliis dialectis in *hte*, *tte*, *tten*, *sse*, *the*, sic enim in pronuntiansdo sono *j* variare solent Fenni): quæ jam terminatio, omnibus omnino Fennorum Nominibus antiquitus forte communis, hodie non nisi vocabulis *alaze*, l. *alize*, *ülize*, *fesfize*, *läpize*, *ohize*, *fiwize*, *päize* & paucis aliis, inter Adverbia relatus adhæret (quasi Casus τὸν *ala* l. *ali*, *üli*, *fesfi*, *läpi*, *ohi*, *fiwu*, *pää*). Nihil quidem impedit, quin relatio illa transitionis, quæ in aliis linguis ope Præpositionum secundum l. juxta, *längs efter*, *utmed*, *enligt* designari solet, a nostratibus ex origine ope hujus terminationis fuerit designata, quæque igitur terminatio aliis etiam Nominibus forte adhæserit, ita ut *följize*, *niituize*, *peſsoize* &c. dicerentur, idemque significarent ac secundum latus, per pratum, arvum, *längs efter*, *sidan*, *utmed ängen* &c. l. p. quem autem Casum quindecimum, a valore *Secutivum* appellandum, Fenni, exteros male imitantes, hodie negligunt, & relationem ei propriam ope vocabuli adjecti *müſſöden* exponere solent, (*niittua müſſöden* pro primitivo *niituize*), æque ac nostrates sæpe dicunt

In hisce vero Casibus numerandis, denominandis & ordinandis cur a VHAEL discesimus, oportet indicemus.

Numerum igitur Casuum quod tangit, eundem in lingua Fennica, ut in alia quacunque, ex numero terminationum Nominalium diversarum (non ex relationum designandarum varietate, nec ex Grammatica Latina 7) op-

ilman minua *sine me* pro minutta l. minuta, ilman rahaa *sine pecunia* pro rahatta &c. Res quidem verisimilis nobis videtur, sed terminationem tamen inter Casus Nominales, supra allatos, ne nimis novi videamur, excipere haud ausi sumus.

- 7) In numero Casuum Nominalium definiendo Grammaticos linguarum variarum, maxime recentiorum, inter se valde variare, notissimum est. Alii namque, Grammaticæ Latinæ temere fere indulgentes, eundem numerum Casuum senarium omnibus linguis obtrudere sunt conati. Qui vero Grammatici, quam misere genium linguarum variarum varium corruerint, & sanæ Grammatices construendæ methodo vim intulerint, necesse haud est ut diligentius exponamus. "Man darf nicht die Casus der lateinischen Sprache, in jeder andern Sprache suchen d. i. voraussetzen, daß gerade eben dieselben Beziehungen des Substantivs — in andern Sprachen bezeichnet seyen. Vielmehr zeigen die einzelnen Sprachen einen mannichfaltigen Unterschied in der Bezeichnung der so mannichfaltigen Beziehungen eines Substantivs". VATER *Lehrb. d. allg. Gramm.* pag. 49 cfr. pag. 50

Alii vero fuerunt Grammatici sagacissimi, qui variis adhærentes relationibus Nominum designandis, ex his numerum Casuum definiendum putarint. Nec infitiandum

optime definiendum censentes, non potuimus quin *Vocativum*, a *VHAPL* ex more Latinorum receptum, qui ad formam ubique similis est Nominativo, ideoque specialem in vernacula non constituit Casum, nec non *Accusativum*

erit, hanc methodum, ex Grammatica Universali deductam, optimam fere esse censendam, modo numerus relationum probe definiri, & indoles linguarum specialium ad eundem bene reduci possit. Qui vero numerus cum non senarius tantum (ut urgere videtur DAHL in *Gramm. Græca*, Upsal. 1809 pag. 160 sq.) sed centuplex fere sit habendus, relationumque haud paucæ inter se tam arcte sint cognatæ conjunctæque, ut discerni ubique vix possint (vid. VATER l. c. §. 112 mom. 3): eædemque in linguis variis varie (ope Casuum, Præpositionum, Periphrasium &c. ut supra observavimus) designari soleant: necesse est, ut Grammaticus, huic favens methodo, non modo numerum Casuum plus justo augeat, sed Præpositiones etiam inter Casus referat, & Casus, ubi nulli sunt, eo facto fingat. Quibus cum accedat, in plerisque linguis jam duas, immo tres diversas relationes ope unius terminationis Nominalis (l. Præpositionis) haud raro exprimi (e. c. Ablativo Latinor. decem fere sunt relationes variæ propriæ), jam eandem relationem plurium ope Casuum denotari (e. c. *ejus indolis & ea indole, versatur Romæ & Carthagine &c.* l. p.), evitare non possemus, quin non solum plures Casus ex eodem terminatione male formemus (e. c. Abl. Lat. in plures resolvamus Casus), sed plures etiam diversas terminationes eidem Casui confuse tribuamus (e. c. *ejus indolis & ea indole, Romæ & Carthagine* pro iisdem Casibus habeamus). Quæ vero omnia quantum a vera rei indole discedant, oppido patet.

tivum Totalem & Partialem, quos diversos Casus habet HILDEEN (l. c. pag. 13 sq.), quorum autem ille Nominativi (l. Possessivi), hic vero Quantitivi formam habet, neglexerimus; *Suffixivum* contra, a VHAEL plane neglectum, ab HILDEEN (l. c. pag. 18 not. (o)) autem cum Adverbiali (Descriptivo) confusum, quia suam habet propriam & terminationem & vim, inter Casus veros retulerimus

Denominationes vero Casuum ita eligendas & constituendas putavimus, ut ex ipsa pateat vocum significatione, quamnam cujusque Casus relatio sit generalis, propria, præcipua (nam denominatio fiat a potiori), & quamnam inter varias relationes designandas concordia vel discordia. Qua igitur de re sequentia observentur:

I. *Nominativus & Quantitivus*, uterque denotat a) Subjectum Propositionis (Nominativum), ille totale, hic partiale: b) Objectum Verbi transitivi (Accusativum), ille

Nos igitur illos potissimum sequimur Grammaticos recentiores, qui Casuum numerum ex numero diversarum terminationum Nominalium derivandum, Casusque ideo in quacunque lingua tot esse, quot ibi adsint distinctæ Nominum terminationes (relationum notæ), varie juxta varium cujusque linguæ genium etymologicum statuendos putant e. c. Linguæ Gallicæ unum, Svecanæ duos, Germanicæ quattuor, sæpe tamen neglectos, Græcæ quinque, optime designatos & s. p. Peculiaris vero est facies linguæ Latialis, quæ quidem sex ex origine adoptasse videtur Casus, sed nullum tamen habet Nomen, quod sex diversas agnoscat terminationes,